

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 10. septembra 2020. godine
Br. ref.:RK 1618/20

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI69/19

Podnosilac

Nazim Kolukaj

**Zahtev za ocenu ustavnosti rešenja Rev. br. 360/2018
Vrhovnog suda od 26.novembra 2018. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Nazim Kolukaj iz Vrbnice, (u daljem tekstu: podnosilac zahteva). Podnosioca zahteva zastupa Ibrahim Dobruna, advokat iz Glogovca.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava rešenje Rev.br.360/2018 Vrhovnog suda, od 26.novembra 2018. godine, kojim je odbijen zahtev za reviziju podnosioca podnetog protiv rešenja AC.br. 2289/2017 Apelacionog suda, od 23.aprila 2018. godine, kao i rešenja C. br. 1335/16 Osnovnog suda, od 13. aprila 2017. godine.
3. Osporeno rešenje Rev.br.360/2018 Vrhovnog suda, uručeno je podnosiocu zahteva 31.januara 2019. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je, ocena ustavnosti osporenih rešenja redovnih sudova, kojima se navodno, podnosiocu zahteva povređuju prava i slobode garantovane članom 22 [Direktna primena međunarodnih instrumenata i sporazuma], članom 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 53 [Tumačenje odredbi ljudskih prava], Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i članom 5.3 i 5.4 (Pravo na slobodu i sigurnost), članom 6 (Pravo na pravično suđenje), Evropske Konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu EKLJP), kao i članom 14.1 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.
5. Pored toga podnosilac zahteva traži od suda održavanje javne rasprave i to iz razloga „*što su Osnovni sud u Prizrenu, Apelacioni i Vrhovni sud Kosova obustavili sudski postupak u suprotnosti sa procesnim i materijalnim pravom, te on smatra da je potrebno zakazivanje rasprave*”.

Pravni osnov

6. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članovima 22. [Procesiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

7. Dana 25. aprila 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
8. Dana 26. aprila 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Safeta Hoxhu, za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Radomira Labana (predsedavajući), Remzie Istrefi Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
9. Dana 10. jula 2019.godine, Sud je obavestio pravnog zastupnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva, i kopiju zahteva poslao Vrhovnom sudu.

10. Istog dana, Sud je poslao pismo Osnovnom sudu u kome je tražio da mu dostavi dokaze kada su osporena rešenja Vrhovnog suda i Apelacionog suda uručena podnosiocu zahteva ili njegovom pravnom zastupniku.
11. Dana 18.jula 2019. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu tražene informacije.
12. Dana 22. jula 2020. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje je jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

13. Iz spisa predmeta proizilazi, da su podnosilac zahteva, i lica F.K., Z.K., podneli tužbeni zahtev Osnovnom sudu u kome su tražili opoziv ugovora o poklonu Vr. br. 5517/2010, koji su oni zaključili sa licima B.K., Xh.K., LI.K., F.K., i R.K., dana 22.jula 2010. godine, pri Opštinskom sudu u Prizrenu.
14. Dana 13.aprila 2017. godine, Osnovni sud je doneo rešenje C. br. 1335/16, kojim tužbu podnosioca zahteva i lica F.K., Z.K., smatra povučenom. Istim rešenjem Osnovni sud je obavezao tužioce (podnosioca i lica F.K., Z.K), da tuženima B.K., Xh.K., LI.K., F.K., i R.K., isplati troškove postupka u iznosu od 2.700 evra.
15. U obrazloženju rešenja C. br. 1335/16 Osnovnog suda stoji:

„Dana 13.04.2017. godine, sud je zakazao ročište za glavnu raspravu, kojem nije prisustvovao punomoćnik tužilaca adv. Ibrahim Dobruna, iako su u spisima predmeta postojali dokazi da je isti uredno pozvan, a svoj izostanak nije opravdao.

Na osnovu člana 423.3 Zakona o parničnom postupku (ZPP) propisano je da „ukoliko tužilac ne dolazi na glavnom pretresu i ako je uredno pozvan smatra se da je povukao tužbu, osim kada tuženi izjavi da traži da se glavni pretres stvari vodi u odsustvu tužioca“. Punomoćnik tuženih koji je prisustvovao ovom ročištu, adv. Et-hem Rogova iz Prizrena, nije tražio da se glavna rasprava vodi u odsustvu tužilaca.“
16. Protiv rešenja C. br. 1335/16 Osnovnog suda, punomoćnik tužioca (podnosioca zahteva i lica F.K., Z.K.) je u zakonskom roku podneo žalbu Apelacionom sudu, navodeći bitne povrede odredaba parničnog postupaka, pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da drugostepeni sud usvoji žalbu, poništi pobijano rešenje i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.
17. Dana 23.aprila 2018. godine, Apelacioni sud je doneo rešenje AC. br. 2289/2017, kojom je žalbu punomoćnika tužioca (podnosioca zahteva i lica F.K., Z.K.) odbio kao neosnovanu, dok je rešenje Osnovnog suda potvrdio u celosti.
18. U obrazloženju rešenja AC. br. 2289/2017 Apelacionog suda stoji:

„Ovaj sud, ceneći zaključak prvostepenog suda, odnosno pobijeno rešenje, nalazi da je takav zaključak prvostepenog suda osnovan i utemeljen na spisima predmeta i zakonskim odredbama.

Žalbene navode punomoćnika tužilaca, ovaj sud ocenjuje neosnovanim, iz razloga što prvostepeni sud nije učinio povredu odredaba parničnog postupka, niti je pogrešno primenio materijalno pravo, na koje se ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, a sa druge strane iz spisa predmeta proizilazi da je ročište od strane suda zakazano za 13.04.2017. godine, dok je punomoćnik tužilaca podnesak za odlaganje ročišta sastavio dana 11.04.2017. godine, odnosno dva dana pre ročišta zakazanog od strana suda, koji je, kako navodi u pismenom podnesku, predao putem pošte, dakle u vremenskom intervalu koji je nedovoljan da on stigne u sud“.

19. Protiv rešenja Apelacionog suda, punomoćnik tužioca (podnosioca zahteva i lica F.K., Z.K.) je izjavio reviziju Vrhovnom sudu zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se rešenje oba niže-stepena suda poništi i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
20. Dana 26.novembra 2018. godine, Vrhovni sud je doneo rešenje Rev.br.360/2018, kojim je zahtev za reviziju punomoćnika tužioca (podnosioca zahteva i lica F.K., Z.K.), odbio kao nedozvoljenu, navodeći između ostalog:

„U odredbi člana 228.1 ZPP-a je propisano da stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv pravosnažnog rešenja kojim je okončan sudski postupak na drugostepenom sudu.

Protiv rešenja drugostepenog suda kojim je potvrđeno rešenje prvostepenog suda, kojom se tužba tužilaca smatrala povučenom, nije dozvoljena revizija iz razloga što nemamo pravosnažno rešenje u smislu člana 228.1 ZPP-a. „

Navodi podnosioca

21. Podnosilac zahteva svoje navode o navodnim povredama ustavnih prava i prava garantovanih EKLJP, pokušava da izgradi na tvrdnjama da su navedena rešenja redovnih sudova nezakonita, i istovremeno neustavna, čime se njemu krše prava garantovana članom 22, članom 31, članom 53, Ustava kao i članom 5.3 i 5.4, članom 6 EKLJP, kao i članom 14.1 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima.
22. Konkretnije, a u vezi sa navedenim povredama, podnosilac zahteva navodi, da je prvostepeni sud, usled toga što nije razmotrio ZPP u celini, nije preispitao pažljivo predmet, nije uzeo u obzir očigledne dokaze koje su predložili tužioci, i konačno, *„time je očigledno učinio povredu postupka, kada je odlučio da se smatra da je tužba povučena“.*
23. Podnosilac zahteva dodaje, da je drugostepeni sud sledio isti model fatalnih grešaka, tako što nije pažljivo razmotrio dokaze i nije razmotrio zakon u celosti, već je samo odlučio isto onako kako je odlučio i prvostepeni sud, i time je

nepravilno i uz ogromne povrede postupka, onemogućio tužiocima da ostvare pravo na pravično i nepristrasno suđenje, „koje bi rezultiralo meritornom odlukom u odnosu na prava tužilaca, i to samo u slučaju da oba suda nisu učinila gore navedene povrede postupka“.

24. Pored toga podnosilac zahteva tvrdi da je i Vrhovni sud nastavio sa povredom njegovih prava kada je ocenio da je revizija nedozvoljena, time se pored povreda Ustavnih prava i prava garantovanih EKLJP, povređuje i člana 182.2 tačka (n) ZPP. Ovakvu odluku Vrhovni sud, po tvrdnjama podnosioca zahteva, ne bi ni doneo, da su prvostepeni ili drugostepeni sud doneli meritornu odluku povodom tužbe koju su podneli tužioci – sada podnosioci zahteva. *“On je ovim učinio povredu člana 31. Ustava Republike Kosovo koji građanima garantuje nepristrasno, a što je još bitnije, pravično suđenje. U ovom slučaju tužiocima nije omogućeno ostvarivanje ovog osnovnog prava na vođenje pravičnog i ravnopravnog suđenja”*.
25. Pored navedenog, podnosilac takođe dodaje, da nije sporna činjenica da punomoćnik tužioca nije prisustvovao i da nije mogao da prisustvuje ročištu za glavnu raspravu. Takođe, nije sporna ni činjenica da je punomoćnik bio uredno pozvan. Ono što je sporno je u stvari nedovoljna pravna analiza odredaba parničnog postupka člana 423.3 i člana 127.2 ZPP-a od strane redovnih sudova.
26. Podnosilac se obraća sudu sa zahtevom, da se njegov zahtev proglasi prihvatljivim, da utvrdi da rešenja Osnovnog, Apelacionog i Vrhovnog suda predstavljaju povredu njegovih individualnih prava zagantovanih članovima 22.31 i 53. Ustava Republike Kosovo i članovima 5.3 i 5.4 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola, kao i članom 14.1 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima; s tim u vezi da se rešenja ukinu i predmet vrati na ponovno suđenje.

Prihvatljivost zahteva

27. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje utvrđene Zakonom i predviđene Poslovníkom.
28. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

29. Pored toga, Sud se poziva na član 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

30. Sud se poziva i na član 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuje:

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. [...]”

31. Sud uzima u obzir i pravilo 39 (Kriterijum o prihvatljivosti), pod-pravilo (1)(b) i (c) Poslovnika, koje propisuje:

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim

[...]”

b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke;

c) samo ako je zahtev podnet u roku od četiri meseca od dana kada je odluka o poslednjem delotvornom pravnom sredstvu dostavljena podnosiocu zahteva

[...]”

32. Sud kao prvo podseća da rok od 4 (četiri) meseca počinje da se računa od “poslednje odluke” u postupku iscrpljivanja pravnih sredstava kojom je odbijen zahtev podnosioca. (*mutatis mutandis*, slučaj ESLjP *Paul i Audrey Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 46477/99, odluka od 14. marta 2002. godine).
33. Sud takođe podseća, da podnosilac zahteva treba da iscrpi samo ona pravna sredstva za koja se očekuje da su delotvorna i dovoljna. Samo delotvorna sredstva mogu da se uzmu u obzir od strane Suda, pošto podnosilac zahteva ne može da produži striktne vremenske rokove koji su propisani Zakonom i Poslovnikom, pokušavajući da iscrpi pravna sredstva u institucijama i sudovima, koje nemaju zakonsku nadležnost ili mogućnost da pruže zaštitu prava za koja se podnosilac zahteva žali. (Vidi: *mutatis mutandis*, slučaj ESLjP, *Fernie protiv Ujedinjenog kraljevstva*, br. 14881/04, odluka od 5. januara 2006. godine, vidi i odluku Suda u slučaju KI 120/17 *Hafiz Rizahu*, Rešenje o neprihvatljivosti od 26. decembra 2017. godine).
34. Vraćajući se na konkretan slučaj Sud nalazi, da je podnosilac zahtev sa još dva lica, pokrenuo sudski postupak podnošenjem tužbenog zahteva Osnovnom sudu u kome su tražili opoziv ugovora o poklonu Vr. br. 5517/2010, koji su oni zaključili sa još nekoliko lica.
35. Sud isto tako primećuje da je Osnovni sud, njihov tužbeni zahtev odbio rešenjem iz čisto proceduralnih razloga shodno članu 423.3 ZPP, pri tome ne zalazeći u samu suštinu tužbenog zahteva. Konkretnije, Osnovni sud je zaključio, da se ni podnosilac zahteva a ni njegov ovlašćeni zastupnik, nisu pojavili na zakazano ročište, i ako su, shodno spisima predmeta, oni bili uredno pozvani.

36. Sud opaža da je takav svoj stav Osnovni sud zauzeo shodno članu 423.3 Poglavlja XXIV, ZPP, kojim se uređuju pravila i procedure vođenja glavnog pretresa. Sud podseća da član 423 ZPP, u relevantnim stavovima 1,2 i 3 glasi:

„423.1 Sudija otvara ročište kao i predmet rasprave.

423.2 Nakon toga sud verifikuje prisutnost pozivanih i istražuje razloge nepojavljivanja na ročište kao i urednost poziva onih koji nisu došli.

423.3 Ukoliko tužilac ne dolazi na glavni pretres i ako je uredno pozvan smatra se da je povukao tužbu, osim kada tuženi izjavi da traži da se glavni pretres stvari vodi u odsustvu tužioca.“

37. Sud dalje nalazi da je Apelacioni sud i pored analize žalbenih navoda koje je ovlašćeni zastupnik podnosioca pokrenuo protiv rešenja Osnovnog suda, došao do istovetnog pravnog zaključka pri čemu je u potpunosti podržao njegov pravni stav i argumentaciju, ne zalazeći u meritum tužbenog zahteva u vezi sa opozivom ugovora o poklonu Vr. br. 5517/2010.

38. Što se tiče samog postupka revizije pred Vrhovnim sudom, Sud nalazi da se Vrhovni sud nije bavio tim zahtevom u materijalnom smislu značenja, iz razloga što se zahtev za reviziju kao pravno sredstvo ne može podneti na sudske odluke koje nisu okončane pravosnažnim rešenjem drugostepenog suda. U stvari članom 228. (Revizija protiv rešenja) je izričito propisano:

“228.1 Stranke mogu da podnesu reviziju samo protiv rešenja drugostepenog suda sa kojim se žalba podneta protiv konačne odluke odbacuje, odnosno sa čime se potvrđuje prvostepeno rešenje o odbacivanju podnete revizije protiv konačne odluke“.

39. Na osnovu izloženog se da zaključiti, da Vrhovni sud nije mogao da usvoji zahtev za reviziju podnosioca zahteva, jer on kao takav, u konkretnom smislu ne može ni biti podnet Vrhovnom sudu, posto Apelacioni sud, koji je u ovom slučaju i drugostepeni sud, nije doneo konačnu (pravosnažnu) odluku povodom tužbenog zahteva podnosioca u meritumu, u vezi sa opozivom ugovora o poklonu Vr. br. 5517/2010.

40. Imajući sve to u vidu, Sud nalazi, da je sudski postupak podnosioca zahteva, u stvari okončan rešenjem AC.br. 2289/2017 Apelacionog suda, od 23.aprila 2018. godine, koje je shodno informacijama koje je Sud dobio od Osnovnog suda, ono uručeno podnosiocu zahteva 10. maja 2018. godine.

41. Sud takođe želi da doda, da podnosioca zahteva, ništa nije sprečavalo da se obrati Ustavom sudu u roku od 4 meseca od kada je rešenje AC.br. 2289/2017 Apelacionog suda njemu uručeno, a to je 10. maja 2018. godine. Međutim, na osnovu uvida u proceduralne koraka, Sud opaža da je on koristio zahtev za reviziju koji nije u okolnostima konkretnog slučaja mogao da bude i efikasno pravno sredstvo shodno zakonu.

42. Shodno tome, kao “poslednja odluka” u skladu sa članom 49. Zakona bi normalno bilo rešenje AC.br. 2289/2017 Apelacionog suda, kojom je potvrđeno

rešenje Osnovnog suda (C. br. 1335/16) i koje je konačno, a protiv koje se ne može uložiti zahtev za reviziju (vidi: odluku ESLjP *Čelik protiv Turske*, odluka br. 52991/99, od 23. septembra 2004 godine).

43. Shodno tome, imajući u vidu datum uručenja rešenje AC.br. 2289/2017 Apelacionog suda, a to je 10.maj 2018. godine, kao i datum podnošenja ovog zahteva, a to je 25. april 2019. godine, Sud zaključuje, da je zahtev podnosioca podnet nakon zakonskog roka od 4 (četiri) meseca.
44. Sud podseća da je svrha zakonskog roka od 4 (četiri) meseca, u skladu sa članom 49. Zakona i shodno pravilu 36 (1) (c) Poslovnika, da promoviše pravnu sigurnost, obezbeđujući da se slučajevi koji se odnose na ustavna pitanja razmatraju u razumnom vremenskom roku i da ranije odluke nisu stalno otvorene za osporavanje (vidi: slučaj ESLjP, *P.M. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija br. 6638/03 od 24.avgusta 2004 godine).
45. Imajući u vidu nalaze u vezi sa prihvatljivošću ovog zahteva, Sud dodaje, da se on dalje neće baviti analizom ostalih navoda podnosioca koje je naveo u zahtevu.
46. Na osnovu gore navedenih razloga, Sud utvrđuje da zahtev ne ispunjava proceduralne uslove prihvatljivosti koji su propisani u članu 113.7 Ustava, članu 49. Zakona i pravilu 39 (1) (c) Poslovnika, stoga, kao takav, zahtev treba da se proglasi neprihvatljivim.

Zahtev za održavanjem javne rasprave

47. Sud je pored ostalih navoda u zahtevu primetio da podnosilac traži i održavanje javne rasprave navodeći „*da su Osnovni sud u Prizrenu, Apelacioni i Vrhovni sud Kosova obustavili sudski postupak u suprotnosti sa procesnim i materijalnim pravom, te on smatra da je potrebno zakazivanje rasprave*”.
48. U tom smislu, Sud se poziva na član 20. Zakona:

“1. Ustavni sud donosi odluku o predmetu nakon zaključivanja usmene rasprave. Stranke mogu odustati od usmene rasprave.

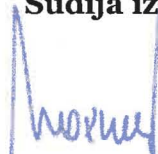
2. Bez obzira na stav 1 ovog člana, na osnovu svoje procene, sud može doneti odluku o postupku koji je predmet ustavnog razmatranja na osnovu spisa predmeta.”
49. Sud smatra da su dokumenti koji se nalaze u zahtevu dovoljni da odluči o ovom slučaju u skladu sa tekstom člana 20, stav 2 Zakona (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Ustavnog suda br. KI34/17, podnosilac zahteva: *Valdete Daka*, presuda od 12. juna 2017. godine, stavovi 108-110).
50. Prema tome, odbija se zahtev podnosioca da se održi usmena rasprava kao neosnovan.

Ustavni sud Kosova, u skladu sa članom 113.1. i 7. Ustava, članu 20 Zakona i pravilu 39. (1) (c) Poslovnika o radu, na zasjedanju održanom 22.jula 2020. godine, je jednoglasno

ODLUČIO

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJE zahtev za održavanjem javne sednice
- III. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- IV. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama - Hajrizi